

Gele maskerbloem; geen geel gevaar

Ruud Beringen, FLORON

De gele maskerbloem, *Mimulus guttatus* DC, is een oorspronkelijk uit het westen van Noord-Amerika afkomstige oeverplant. In Nederland is de plant als vijverplant in de handel en de zaden zitten in sommige zadenmengsels. Om te kunnen beoordelen of het wenselijk is deze soort op te nemen in het Convenant Waterplanten heeft de NVWA (Nederlandse Voedsel en Waren Autoriteit, Team Invasieve exoten) een risicoanalyse voor deze soort laten uitvoeren door de Radboud Universiteit (Insitute for Water and Wetland Research, Department of Environmental Sciences). Hieraan hebben ook FLORON en Onderzoek- en Adviesbureau Roelf Pot bijgedragen. Voor deze risicoanalyse is een literatuurstudie verricht en zijn de beschikbare verspreidingsgegevens geanalyseerd. Verder zijn er enkele groeiplaatsen bezocht.

De gele maskerbloem is voor het eerst in 1836 in Nederland waargenomen. Aanvankelijk werd de soort vooral aangetroffen langs de grote rivieren en binnen het stedelijk gebied. Tegenwoordig komt de gele maskerbloem verspreid over het hele land voor en wordt ze ook geregeld binnen natuurgebieden waargenomen. Ze verspreid zich voornamelijk door middel van zaden, die drijvend op het water of door dieren verspreid kunnen worden. Verspreiding door drijvende losse stengelfragmenten, die na aanspoelen weer gaan wortelen, komt echter ook voor. De soort vestigt zich op open plekken in de oeverzone van allerlei wateren. Langs wateren met sterk fluctuerende waterstanden, zoals rivieren, zijn de groeiplaatsen meestal niet bestendig. De grootste en meest bestendige groeiplaatsen komen voor langs matig voedselrijke wateren met beperkte jaarlijkse schommelingen in waterstand, zoals oevers van vijvers, sloten en vaarten, leemputten en laaglandbeken. Behalve in oeverzones zijn er groeiplaatsen bekend in vochtige duinvalleien en in natte graslanden. Verder zijn er meldingen dat de soort zich wel eens vestigt op, in het kader van natuurontwikkeling, afgegraven percelen.

Binnen het oorspronkelijke verspreidingsgebied komt de gele maskerbloem zowel in een overblijvende- als in een éénjarige vorm voor. Het is nog niet helemaal duidelijk of beide vormen ook in Nederland ingeburgerd zijn, en zo ja, of beide vormen ook verschillende biotoopvoorkeuren hebben. Op groeiplaatsen waar de soort al meerdere jaren

Gele maskerbloem tussen pitrus op de oever van een leemkuil bij Udenhout met bloeiwijze in uitsnede (Foto's: Ruud Beringen)

voorkomt, groeien planten met kruipende op de knopen wortelende stengels (stolonen), die overblijvend lijken te zijn. De lengte van de stolonen is echter beperkt en de gele maskerbloem breidt zich vanuit de oever niet uit over het hele wateroppervlak, zoals exoten als bijv. watercrassula en grote waternavel dat wel doen. De stengels van gele maskerbloem blijven vrij laag en alleen met steun van stevige naburige planten bereiken ze een hoogte van maximaal 80 à 90 cm. De soort heeft een hoge lichtbehoefte. Op enkele bezochte groeiplaatsen was te zien dat de planten in de loop van de successie door hoger opgaande inheemse soorten zoals o.a. riet en wilgen overschaduwde en verdrongen werden.

Na afweging van verschillende aspecten (verspreidingscapaciteit, vestiging in waardevolle natuurgebieden, nadelige effecten op inheemse soorten, invloed op ecosysteemfuncties), werd het risico op ecologische schade, onder de huidige Nederlandse omstandigheden, uiteindelijk als laag ingeschat. Dit is in overeenstemming met de risico-inschattingen in omliggende landen. Het blijft echter uitkijken. In sommige gebieden (Schotland) blijkt de soort wel inheemse soorten te kunnen verdringen. Verder bestaat de kans dat er fertiele hybriden ontstaan tussen de gele maskerbloem en andere, eveneens ingevoerde, soorten uit het geslacht *Mimulus*, die mogelijk wel invasief zijn.